

Stefański, Jerzy

Jubileuszowy rok w dziejach płockiej Fabryki Maszyn Żniwnych

Notatki Płockie 16/5-64, 8-15

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Czyn produkcyjny załogi FMŻ dotyczy zabezpieczenia odpowiedniego wyprzedzenia produkcji w celu rytmicznego wykonywania 150 szt. kombajnów „Bizon” w każdym miesiącu 1972 r. Załoga Zakładów Stolarstwa Budowlanego da dodatkową ilość stolarstwa otworowego o wartości 600 tys. złotych. Pracownicy Stoczni przepracowali dodatkowo jedną niedzielę we wrześniu wytwarzając produkcję wartości 230 tys. zł. Również załogi przedsiębiorstw gospodarki komunalnej podjęły czyn zjazdowy o wartości 793 tys. zł. Ponadto 10 mln zł. wyniosła wartość dodatkowych zobowiązań załóg przedsiębiorstw budujących kombinat. Między innymi pracownicy Petrobudowy mieli skrócić cykl robót budowlano-montażowych wytwórni kabiny sanitarnych o 2,5 miesiąca, oddać o 3 miesiące wcześniej warsztat petrochemiczny dla butadienu, przyspieszyć o ponad 3 tygod-

nie (na dzień 6.12) termin oddania stu ponadplanowych mieszkań na osiedlu Łukasiewicza. Podobnie cenne zobowiązania wpłynęły od załóg Mostostalu, Instal, Energomontażu, PPTSB i innych przedsiębiorstw budujących kombinat.

Gdy czytelnicy otrzymają ten numer „Notatek Płockich” do ręki VI Zjazd Partii zakończy obrady. Tak jak dotychczas społeczeństwo płockie będzie ofiarnie realizować przymierzone do naszych warunków, ustalone jego uchwałami, zadania.

Nasza praca i nasze inicjatywy w najbliższych latach zadecydują o powodzeniu wielkiej narodowej sprawy, którą można zawrzeć w prostych słowach, stanowiących motto obrad płockiej konferencji przedzjazdowej: „aby Polska rosła w siłę, a ludzie żyli dostatniej”.

JERZY STEFAŃSKI

Jubileuszowy rok w dziejach płockiej Fabryki Maszyn Żniwnych

Znana w kraju i za granicą płocka Fabryka Maszyn Żniwnych im. M. Nowotki jest najstarszym w kraju zakładem, produkującym nieprzerwanie sprzęt i maszyny dla potrzeb gospodarki rolnej.

Z dokumentów, zapisków i innych danych znajdujących się w Bibliotece im. Zielińskich w Płocku wynika, że wytwarzanie sprzętu rolniczego rozpoczęto dokładnie przed stu laty, początkowo w jednym zakładzie (M. S. Sarma), a później w dwu następnych, które po połączeniu, stały się od 1945 roku przedsiębiorstwem państwowym, pod obecnie znaną nazwą.

Historia i rozwój Fabryki jest wiernym odzwierciedleniem przemian jakie dokonały się w stosunkach społecznych w naszym kraju i jest także obrazem dynamicznych zmian w technice produkcji, jakie dokonywały się w naszym przemyśle po 1945 roku.

Przez pierwsze 75 lat swego istnienia przemysł maszyn rolniczych w Płocku nie wykazywał widocznej dynamiki wzrostu. Powodem był nadmiar siły roboczej na wsi, nie odczuwanie potrzeby mechanizacji prac polowych.

W okresie międzywojennym zatrudnionych było w przemyśle przeciętnie 300 osób i ta załoga stanowiła trzon klasy robotniczej w Płocku, będąc także podstawą istniejącego od 1916 roku Związku Metalowców, na tyle przeżnego, by skutecznie organizować strajki robotnicze. Działacze płocki wywodzący się z kręgu płockich metalowców w czasie okupacji hitlerowskiej brali czynny udział w ruchu oporu w szeregach PPR i Gwardii Ludowej, a po

wyzwoleniu stanowili trzon władz partyjnych i administracyjnych miasta.

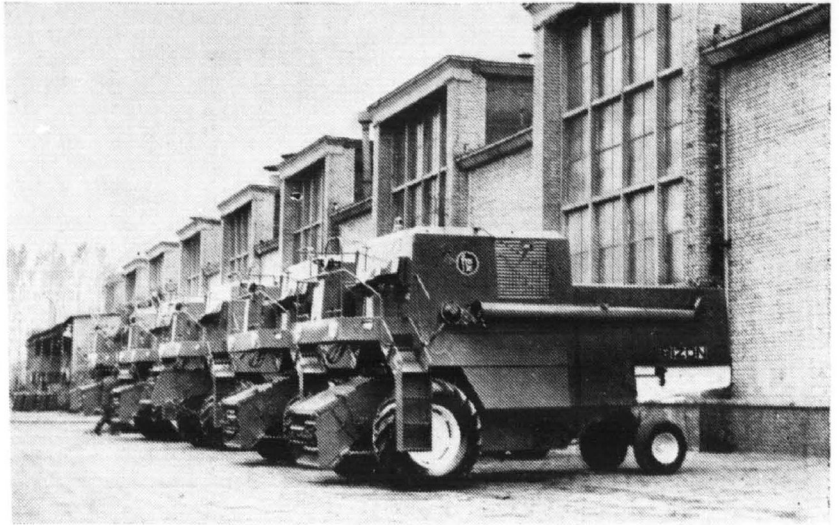
Uruchomienia Fabryki w 1945 roku dokonano rękami robotników w sposób typowy dla tych czasów; komitet robotniczy organizował wszystko, od żywności do zaopatrzenia materiałowego i sprzedaży pierwszych wyrobów. Kilkudziesięciu pionierów lat powojennych, których życiorysy spłotyły się nierozdzielnie z dziejami płockiego przemysłu maszyn rolniczych, pracuje jeszcze w przedsiębiorstwie, wielu jest już na emeryturze.

Począwszy od 1945 roku rozpoczął się techniczny i ekonomiczny rozwój przedsiębiorstwa. Co rok zakład podejmuje produkcję nowych wyrobów jeszcze na starych maszynach i urządzeniach, w starych halach produkcyjnych, pamiętających czasy bardzo odległe, przekazując rolnictwu kolejno: wozy gospodarskie, kieraty, młocarnie, wiązki, śrutowniki, stertniki, kosiarki i żniwiarki. Ogółem w minionym 25-leciu powojennym zakład wyprodukował 320 tys. różnego rodzaju sprzętu i maszyn dla potrzeb rolnictwa.

Rok 1953 przynosi decyzje o rozbudowie Fabryki i podjęciu przez nią produkcji samobieżnych kombajnów do zbioru zbóż. Zadanie to zostało wykonane i mimo pewnego ograniczenia produkcji w latach 1956/57, z kombajnami zbożowymi załoga wiąże swe nadzieje i perspektywy dalszego rozwoju płockiej Fabryki.

Okresem trudnym dla przedsiębiorstwa były lata 1965—1966, kiedy to wystąpiły pertur-

Nowe samobieżne kombajny zbożowe typu „Bizon” są wielkim sukcesem polskiej kadry technicznej i płockiego przemysłu maszynowego. Do roku 1975 Fabryka Maszyn Zniwnych wyprodukuje 10 tys. sztuk „Bizonów”.

bacje produkcyjne na tle jakościowym wyrobów. Zmiany organizacyjne i mobilizacja załogi pozwoliły przetrwać kryzys. Już od roku 1967 zakład udzielał dwuletniej gwarancji na produkowane kombajny, a koszty tej gwarancji przypadające na jedną maszynę z około 13 tys. zł, obniżono w roku 1970 do około 900 zł. Systematycznie i skutecznie od 1966 roku rozwijano eksport kombajnów i to wyłącznie na rynki krajów kapitalistycznych, zamykając tę działalność wysyłką 300 sztuk maszyn do Brazylii na przełomie roku 1970/71.

W ostatnich 10 latach dokonano w Fabryce bardzo istotnych zmian w technologii wytwarzania i wprowadzaniu nowych technik do praktyki produkcyjnej. Zakład posiada obecnie rozwinięte oddziały: zaplecza narzędziowego i remontowego; specjalistyczne wydziały obróbki wiórowej, obróbki cieplnej, pokryć lakierniczych i inne, rozstrzygające o jakości wyrobów. Do obsługi maszyn i urządzeń Fabryka posiada kadrę przygotowaną drogą wewnętrznego szkolenia kursowego i w przyzakładowym zespole szkół zawodowych oraz technikum.

W 1971 roku rozpoczęła się seryjna produkcja nowego typu kombajnu „Bizon”. Jest to kombajn nowoczesny, o standardzie europejskim, wysoce wydajny, spełniający wymogi agrotechniczne. Dalszą jego zaletą jest to, że daje on ziarno bez zanieczyszczeń, gdyż mechanizmy jego młocą dokładniej, a co za tym idzie, straty ziarna są mniejsze. W ciągu jednej godziny kosi, młoci i czyści od 4 do 6 ton ziarna, a więc trzykrotnie więcej niż „Vistula”.

Użytkownicy i specjaliści z dziedziny rolnictwa są zdania, że „Bizon” jest klasycznym przykładem udanej i oryginalnej konstrukcji, przykładem unowocześnienia techniki zbioru. Przy swej wysokiej wydajności i niezawodności może stać się wkrótce atrakcyjnym obiektem eksportu, co otwiera przed Fabryką dalsze perspektywy rozwoju.

W 1971 roku przekazano rolnictwu 470 sztuk nowych kombajnów, z czego 140 na zniwa. Okres zniw był praktycznym sprawdzianem walorów nowej maszyny. Egzamin wypadł na piątkę, a od września br. rozpoczęto produkcję seryjną „Bizona”, z równoczesnym zakończeniem produkcji „Vistul”. W roku przyszłym przewiduje się wyprodukowanie 1800 sztuk, w 1973 r. — 2200 sztuk, a docelowo w ostatnim roku pięciolatki — 3500 sztuk tych maszyn i odpowiednią ilość części zamiennych. Zadania w zakresie produkcji nowych typów kombajnów zostały szczegółowo określone w uchwale Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 1971 r.

Warto także podkreślić, że spora część kadry technicznej i robotniczej Fabryki w latach rozpoczynania budowy przemysłu petrochemicznego w Płocku brała czynny udział w budowaniu rurociągu „Przyjaźń” i Zakładów Petrochemicznych, a po wykonaniu zadania powróciła do Fabryki i pracuje w niej nadal. Z fabryki wywodzi się czołowy aktyw partyjny miasta i powiatu, a za wkład w rozwój regionu przedsiębiorstwo zostało odznaczone Złotą Odznaką za Zasługi dla Województwa Warszawskiego.

UROCZYSTOŚCI JUBILEUSZOWE

Narada naukowo-techniczna zorganizowana w dniu 6 lipca 1971 roku zainaugurowała uroczystości z okazji 100-lecia płockiego przemysłu maszyn rolniczych. W naradzie wzięło udział ok. 60 osób reprezentujących środowisko techników i inżynierów płockiej FMŻ i innych instytucji naukowych oraz zakładów związanych z mechanizacją rolnictwa.

W czasie narady wygłoszono dwa referaty: pierwszy p.: „Osiągnięcia techniczne w minionym okresie, rozwój konstrukcji i produkcji zabezpieczającej postęp w mechanizacji” (wygłosił dyrektor zakładu doświadczalnego inż.

Tadeusz Michalski) i drugi pt.: „Niektóre zagadnienia z zakresu tworzenia i utrzymania nowej techniki w konstrukcji” (wygłosił główny konstruktor zakładu doświadczalnego mgr inż. Bolesław Rostowski).

Po wygłoszeniu referatów wywiązała się ciekawa dyskusja, w której zabrało głos wielu dyskutantów. Na szczególną uwagę zasługiwała wypowiedź mgr inż. Józefa Skury z Komitetu Nauki i Techniki, który wskazał na to, że Płock staje się głównym ogniwem mechanizacji sprzętu, transportu i przechwalnictwa zbóż. Aby sprostać temu zadaniu, należy zwiększyć zaplecze techniczne, szkolić i doskonalić kadrę techniczną, nawiązać i kontynuować ścisłą współpracę z placówkami naukowymi za granicą.

Narada naukowo-techniczna stanowiła w pełnym stopniu podsumowanie rozwoju myśli technicznej w minionym 100-leciu w zakresie konstrukcji maszyn i urządzeń do mechanicznego zbioru zbóż. Omówiono na niej również dalsze warunki rozwoju Zakładu.

WYDAWNICTWA Z OKAZJI JUBILEUSZU

Obraz przygotowań do uroczystości jubileuszowych byłby niepełny, gdybyśmy pominęli w nim wydawnictwa, publikacje i inne pozycje składające się na propagandę słowno-wizualną.

Najważniejszą pozycją w tym zakresie jest przygotowana do druku przez zespół autorów w osobach: Stanisław Chrzanowski, Maria Galkowska i Jerzy Stefański praca o charakterze historycznym pt.: „100 lat przemysłu maszyn rolniczych w Płocku”. Opracowanie graficzne Edwarda Papierskiego, przerywniki Stanisława Makulińskiego, fotografie Władysława Kozłowskiego. Objętość wydawnictwa

ok. 8 ark. wyd. Pozycja ukaże się nakładem Komitetu Drobnej Wytwórczości w I kwartale 1972 r.

Staraniem działu prawno-organizacyjnego płockiej Fabryki Maszyn Żniwnych, Ministerstwo Łączności wydało w połowie br. barwną kartę pocztową o nakładzie 100 tys. egzemplarzy z rysunkiem „Bizona” i znaczkiem o tematyce jubileuszowej. Na karcie znajduje się napis: „1870-1970 — 100-lecie przemysłu maszyn rolniczych w Płocku”. Skoro już mówimy o wydawnictwach Ministerstwa Łączności, warto zaznaczyć, że w grudniu br. płocki „Bizon” znajdzie się na znaczku pocztowym. Tak więc, po zdobyciu uznania u rolników — stanie się przedmiotem zainteresowania licznej rzeszy filatelistów.

Towarzystwo Naukowe Płockie z okazji chlubnego jubileuszu wydało specjalny numer swego periodyku „Notatki Płockie”, traktujący w całości o przeszłości, teraźniejszości i perspektywach rozwojowych płockiego zakładu. Numer jest bogato ilustrowany, opracowany graficznie przez Stanisława Makulińskiego i znaną płocką plastyczkę Zofię Samusik-Zarembę (projekt okładki). Wydawnictwo to stanowi bogate źródło wiadomości o historii przemysłu maszyn rolniczych w Płocku.

Dla upamiętnienia rocznicy wybito medal okolicznościowy, który na stronie awersowej posiada rysunek „Bizona” i napis „Fabryka Maszyn Żniwnych im. M. Nowotki — Płock”, a na stronie rewersowej napis „100 lat przemysłu maszyn rolniczych 1870—1970”. Medale wykonano w Rytosztuce Poznań wg projektu Zofii Samusik-Zaremby i Stanisława Makulińskiego.

Z innych pozycji przygotowanych i wydanych z okazji jubileuszu można wymienić: okolicznościowy znaczek fabryczny, kopertę z nadrukiem okolicznościowym, plaketkę z fil-

Premier Piotr Jaroszewicz (pierwszy z lewej) i minister Rolnictwa Józef Okuniewski oraz towarzyszące osoby na polu Państwowego Gospodarstwa Rolnego przyglądają się pracy „Bizona”.

Zwiedzanie Fabryki Maszyn Zniwnych. Od lewej w pierwszym rzędzie: Józef Pińkowski, Mieczysław Królikowski, Kazimierz Rokoszewski, Piotr Jaroszewicz, Czesław Stygar, Mieczysław Jagielski i Tadeusz Michalski.

cu (wg projektów Zofii Samusik-Zaremby) i plakaty barwne nawiązujące do jubileuszu oraz proporczyki z rysunkami „Bizona” (wg projektów Stanisława Makulińskiego).

W dniu uroczystości jubileuszowych wydana została specjalna gazeta pod nazwą „Gazeta Jubileuszowa Metalowców” o nakładzie 2 tys. egz. i objętości 12 stron, traktująca w całości o dorobku Jubilatki, o ludziach, którzy przyczynili się do tych osiągnięć, którymi poszczycić się może dziś płocka FMŻ. Wydanie specjalne gazety opracowali: Stanisław Chrzanowski, Stanisław Kopeć, Stanisław Makuliński, Mieczysław Królikowski, Tadeusz Michalski, Tomasz Pawłowski, Wacław Sankowski, Jerzy Stefański, M. i A. Żółtowsy.

DZIEŃ 8 LIPCA 1971 R. W PŁOCKU

Dzień 8 lipca 1971 r. Odbyły się kulminacyjne uroczystości z okazji 100-lecia przemysłu maszyn rolniczych. W uroczystościach wzięli m. in. udział: członek biura politycznego KC PZPR, prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz, zastępca członka Biura Politycznego KC PZPR, wiceprezes Rady Ministrów Mieczysław Jagielski, I-szy sekretarz WKW PZPR Kazimierz Rokoszewski, przewodniczący Prezydium WRN Józef Pińkowski oraz przedstawiciele władz resortów przemysłu maszynowego i rolnictwa, przedstawiciele instytutów i placówek naukowych współpracujących z fabryką, przedstawiciele kooperantów i zakładów wchodzących w skład resortu przemysłu maszynowego.

Po przyjeździe gości do zakładu, przewodniczący Prezydium WRN Józef Pińkowski dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświę-

conej tym, którzy płocki przemysł maszyn rolniczych budowali i rozwijali.

Następnie premier Piotr Jaroszewicz oraz towarzyszące mu osoby zwiedzili zakład, spotkali się z aktywem polityczno-gospodarczym, a w godzinach popołudniowych wzięli udział w uroczystej akademii z okazji jubileuszu.

Podczas zwiedzania zakładu Premier zapoznał się z najważniejszymi wydziałami produkcyjnymi, rozmawiał z robotnikami o ich sprawach zawodowych i osobistych. Dużo uwagi poświęcił zagadnieniom socjalno-bytowym. Premier często zatrzymywał się przy tych stanowiskach, przy których pracowali starsi wiekiem robotnicy i kobiety. W bezpośrednich rozmowach wypytywał ich o warunki pracy, o zarobki i kłopoty życiowe. W kolejno zwiedzanych wydziałach, przedstawiciele zatrudnionej tam załogi wręczali Premierowi wiązanki kwiatów.

Na placu przed wydziałem montażu kierownictwo zademonstrowało Premierowi i gospodarzom województwa warszawskiego 6 wersji kombajnów, między innymi kombajn z kabiną, z urządzeniem do szarpania słomy, do workowania, do zbioru kukurydzy i kombajn z podbieraczem pokosów. Premier Piotr Jaroszewicz szczegółowo wypytywał się o niezawodność eksploatacyjną nowych kombajnów. Jak sam stwierdził, nie przypuszczał, że załoga zakładu w tak krótkim czasie dopracowała się aż tylu mutacji „Bizona”.

Zagadnienia związane z produkcją nowoczesnych kombajnów zbożowych jak również sprawy poprawy warunków socjalno-bytowych załogi były tematem spotkania z aktywem Fabryki. Na wstępie spotkania dyrektor naczelny mgr inż. Czesław Stygar poinformował zebra-

nych o aktualnym stanie produkcji i nowego typu kombajnu, o zadaniach bieżącej pięcioletki, zwracając szczególną uwagę na główne kierunki rozwoju tej produkcji, pod kątem zapotrzebowania krajowego rolnictwa i możliwości eksportowych. Następnie dyrektor omówił zagadnienia zabezpieczenia wysokiej jakości i nowoczesności „Bizona” oraz zagwarantowania potencjału produkcyjnego umożliwiającego wyprodukowanie 3,5 tysiąca kombajnów w roku 1975.

Kolejni mówcy Jan Malinowski — przewodniczący rady zakładowej i Tadeusz Szymański — główny technolog, zapoznali Premiera ze stopniem realizacji programu poprawy warunków socjalno-bytowych, oraz zasygnalizowali o pewnych trudnościach, związanych z zakupem niektórych maszyn i urządzeń za dewizy, niezbędnych do unowocześnienia procesu produkcji kombajnów. Znany społecznik i długoletni pracownik Stanisław Rozumek przekazał Premierowi w imieniu załogi gorące zapewnienie, że załoga wykona stojące przed nią zadania.

Premier żywo interesował się przedstawionymi mu przez przedstawicieli załogi problemami, a na zakończenie spotkania zabierając głos w serdecznych słowach podziękował załozdze za trud i wysiłek w przygotowaniu seryjnej produkcji nowoczesnych kombajnów zbożowych „Bizon” i życzył powodzenia oraz pełnej satysfakcji zawodowej w dalszej realizacji tego ambitnego przedsięwzięcia.

Miłym akcentem spotkania było wręczenie przez I-go Sekretarza KZ PZPR Mieczysława

Królikowskiego premierowi Piotrowi Jaroszewiczowi i wicepremierowi Mieczysławowi Jagielskiemu dyplomów i odznak „Honorowego członka załogi i zasłużonego dla Fabryki” w dowód uznania i wdzięczności za działalność, która doprowadziła do uruchomienia produkcji kombajnów zbożowych, kształtujących nowoczesne oblicze polskiego kombajnu. Jednocześnie dostojni goście obdarowani zostali medalami pamiątkowymi, wybitymi z okazji tego chlubnego jubileuszu.

Pobyt w zakładzie upamiętnili — premier Piotr Jaroszewicz i wicepremier Mieczysław Jagielski wpisem do księgi honorowej o treści następującej:

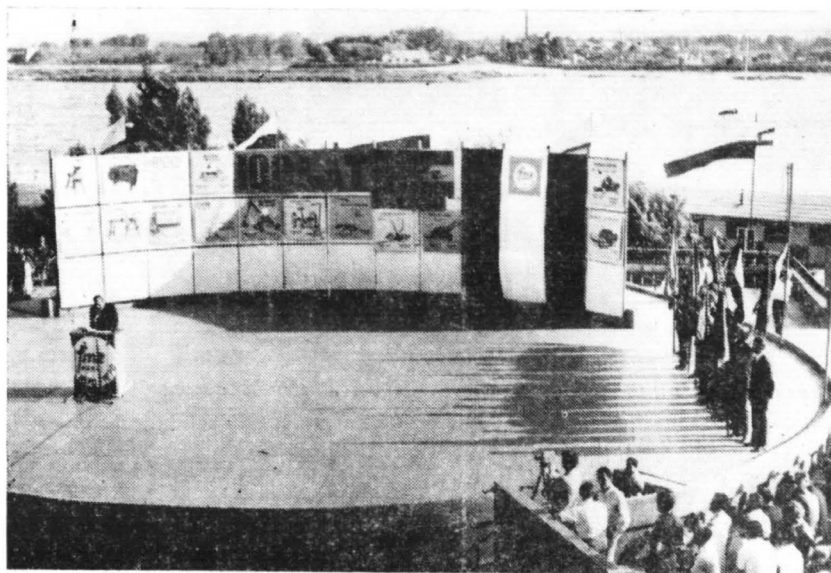
„Zalozdze, Dyrekcji Fabryki Maszyn Żniwnych w Płocku przekazujemy serdeczne pozdrowienia z okazji 100-lecia Zakładu oraz z powodu opanowania produkcji nowego kombajnu Bizon”.

UROCZYSTOŚCI W AMFITEATRZE NAD WISŁĄ

W godzinach popołudniowych w amfiteatrze, malowniczo wkomponowanym w Skarpę Wiślańską, odbyła się uroczysta akademii z okazji 100-lecia płockiego przemysłu maszyn rolniczych z udziałem dostojnych gości. Uroczyste spotkanie załogi FMŻ oraz przedstawicieli płockich zakładów i społeczeństwa Płocka licznie przybyłego do amfiteatru, otworzył dyrektor naczelny płockiej Jubilatki, mgr inż. Czesław Stygar, który w wystąpieniu nawiązał do bo-

Premier Piotr Jaroszewicz w rozmowie z preserem wydziału obróbki plastycznej Romanem Ciarkowskim.

Uroczystości jubileuszowe odbyły się w amfiteatrze nad Wisłą. Na zdjęciu: przemawia dyrektor naczelny Fabryki Maszyn Żniwnych mgr inż. Czesław Stygar.

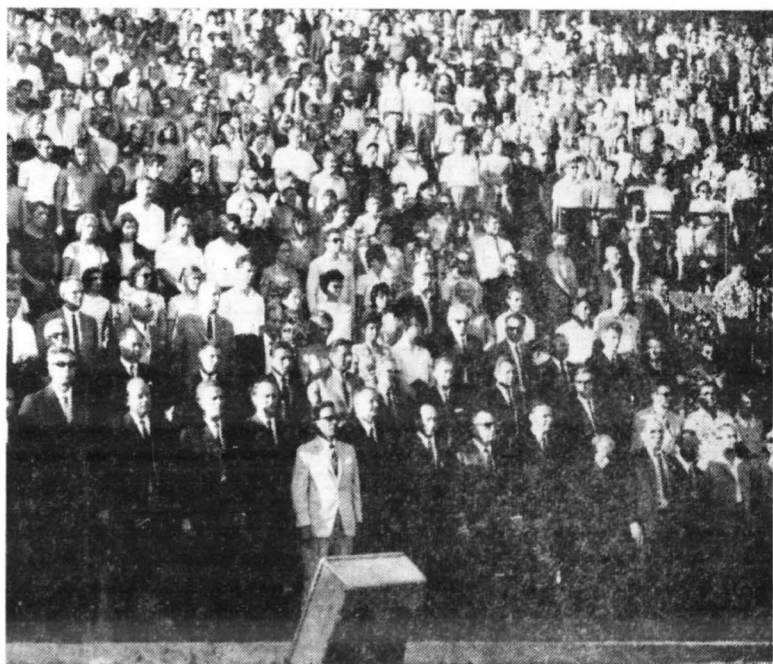
gatyh tradycji budowy maszyn rolniczych przez mieszkańców mazowieckiego grodu, których chlubną kontynuatorką jest Fabryka. Mówiąc o dorobku powojennym zakładu wskazał m. in. na wyprodukowanie 19 tysięcy kombajnów zbożowych „Vistula”, które służą polskiemu rolnictwu i sprawiają, że praca polskiego rolnika staje się łatwiejsza i wydajniejsza.

„Nasze dzisiejsze osiągnięcia — powiedział mówca — z których jesteśmy bardzo dumni i które wywalczyliśmy ogromnym nakładem energii, zaangażowania, ofiarności, talentu i inicjatywy, nie byłyby możliwe, gdybyśmy nie wykorzystali najcenniejszych wartości, jakie przejmowaliśmy w historycznej sztafecie

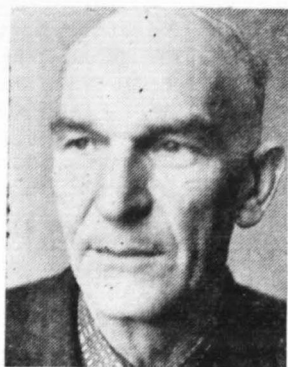
pokoleń. Dlatego też nasza załoga z taką pieczołowitością pielęgnuje tradycje historyczne fabryki, czerpiąc z niej w sposób twórczy to wszystko, co było piękne, szlachetne, bohaterkie, co stanowi natchnienie do twórczej i ofiarnej pracy.

...Wyprodukowanie nowego kombajnu „Bizon”, który praktycznie potwierdził swoje walory użytkowe, było wynikiem nie tylko mistrzowskich umiejętności, twórczej inicjatywy załogi i najgodniejszą formą uczczenia 100-letniego jubileuszu fabryki, ale było wyrazem przede wszystkim dojrzałości politycznej, gorącego patriotyzmu, dużej rozwagi i odpowiedzialności naszych robotników, techników i inżynierów. Ten wysiłek produkcyjny oraz doj-

Uroczystości w amfiteatrze nad Wisłą. W pierwszym rzędzie od lewej: Aleksander Kopeć, Franciszek Tekliński, Kazimierz Janiak, Jerzy Galaszewski, Kazimierz Rokoszewski, Piotr Jaroszewicz, Czesław Stygar, Mieczysław Jagielski, Józef Pińkowski, Roman Siekierski, Janusz Kasprowicz, Stanisław Rubaj, Marian Nastawski.

Jan Grabowski — ślusarz narzędziowy.

Czesław Stygar — dyrektor naczelny FMŻ.

Józef Fusik — ustawiacz maszyn.

Tadeusz Michalski — dyrektor zakładu doświadczalnego.

Odnaczeni Krzyżami Kawalerskimi Orderu Odrodzenia Polski.

rzała postawa plockiej klasy robotniczej, w tym także naszej załogi, zostały wysoko ocenione przez I Sekretarza KC PZPR towarzysza Edwarda Gierka podczas jego pobytu w naszym mieście.

W naszym gronie — stwierdził dyrektor naczelny — gościmy najstarszych jubilatów, wśród których jest wielu zasłużonych emerytów, mających poza sobą 40 i więcej lat pracy zawodowej. Są to ci pracownicy, którzy pamiętają najdawniejsze czasy fabryki i którzy najbardziej odczuwają przemiany, jakie w niej się dokonały. Oni też swoją rozumną radą, swoim bogatym doświadczeniem zawodowym i życiowym, rzetelną pracą i ofiarnym zaangażowaniem wykazali się największym udziałem w tych przemianach”.

Następnie dyrektor naczelny FMŻ mgr inż. Czesław Stygar złożył podziękowanie zasłużonym jubilatom i tym wszystkim, którzy swoją pracą i zaangażowaniem przyczynili się do tych osiągnięć. Jednocześnie dyrektor zapewnił Premiera, że załoga i kierownictwo fabryki uczynią wszystko, aby jak najlepiej owocowały decyzje Rządu podjęte w związku z uruchomieniem produkcji nowego typu kombajnu.

Po przemówieniu dyrektora zakładu, przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej Kazimierz Janiak i przewodniczący Miejskiego Komitetu FJN Bolesław Witkowski wręczyli przedstawicielowi załogi Dyplom Honorowy wraz z Medalem X Wieków Płocka.

Z kolei najbardziej zasłużeni pracownicy plockiej Fabryki Maszyn Żniwnych otrzymali wysokie odznaczenia państwowe. W uznaniu wybitnych zasług w rozwoju przemysłu maszyn rolniczych, przygotowaniu i uruchomieniu produkcji kombajnów w Polsce, Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski otrzymali: Czesław Stygar, dyrektor naczelny FMŻ, Jan Grabowski, ślusarz narzędziowy, Józef Fusik, ustawiacz maszyn, Tadeusz Michalski, dyrektor zakładu doświadczalnego.

ZŁOTE KRZYŻE ZASŁUGI otrzymali:

Franciszek Goc — ślusarz remontowy, pracuje w zakładzie od 1945 r., Leopold Grębosz — dyrektor d.s.prod. bieżącej, w zakładzie

Wicepremier Mieczysław Jagielski dekoruje Złotym Krzyżem Zasługi inż. Leopolda Grębosza — dyrektora do spraw produkcji bieżącej.

pracuje od 1966 r., Władysław Kowalski — kontroler, w zakładzie pracuje od 1939 r., Mieczysław Królikowski — sekretarz KZ PZPR, pracę w fabryce rozpoczął w 1957 r., Konstanty Moderacki — ślusarz, w zakładzie pracuje od 1945 r., Alojzy Pająk — kierownik działu gosp. narzędziowej, w fabryce pracuje od 1955 r., Waclaw Pokorski — mistrz w narzędziowni, w fabryce pracuje od 1929 r., Stanisław Siwek — malarz, pracę w fabryce rozpoczął w 1952 r., Waclaw Wojciechowski — zastępca dyrektora d.s. techn. — w fabryce pracuje od 1956 r.

Zastużeni pracownicy FMZ po otrzymaniu odznaczeń państwowych. Stoją od lewej: Leopold Grębosz, Władysław Kowalski, Konstanty Modracki, Alojzy Pająk, Wacław Pokorski, Stanisław Siwek, Wacław Wojciechowski, Jerzy Dworczyński, Czesław Marciniak, Ludwik Niedzielak, Zygmunt Płoński, Józef Przybylski, Janusz Stefański, Edmund Stołowski, Stanisław Szczypiński.

SREBRNE KRZYŻE ZASŁUGI otrzymali:

Jerzy Dworczyński — kier. sekcji oprzyrząd. w fabryce pracuje od 1955 r., Edward Flak — formierz w fabryce pracuje od 1940 r., Roman Jasiński — sekretarz RZ, w fabryce pracuje od 1955 r., Eugeniusz Krajewski — technolog, pracę w fabryce rozpoczął przed 16 laty, Czesław Marciniak — mistrz wydziału, pracę w fabryce rozpoczął w 1947 r., Ludwik Niedzielak — technolog, pracę w fabryce rozpoczął w 1954 r., Zygmunt Płoński — kierownik wydziału, w fabryce pracuje od 1956 r., Józef Przybylski — inspektor bhp, zatrudniony w FMZ od 1948 r., Janusz Stefański — mistrz wydziału, pracuje w zakładzie od 1957 r., Edmund Stołowski — kier. biura, pracuje w fabryce od 1950 r., Stanisław Szczypiński — kierownik wydziału, pracę w fabryce podjął w 1952 r., Czesław Tomczak — kierownik działu, pracuje w fabryce od 1948r., Stanisław Witek — konstruktor, w fabryce pracuje ponad 16 lat.

BRAZOWE KRZYŻE ZASŁUGI otrzymali:

Zenon Białaszek — ślusarz, w fabryce pracuje od 1954 r., Lucjan Janocha — brygadzi-
sta, pracuje w fabryce od 18 lat, Czesław Kowalewski — kierownik działu, w fabryce pracuje 78 lat, Józef Lewandowski, brygadzi-
sta, w fabryce pracuje od 1962 r., Jerzy Lorenc —
gł. inż. d.s. rozwoju inwestycji w zakładzie
pracuje od 1957 r., Zbigniew Radomski —
kierownik pracowni w zakładzie pracuje od
1970 r. (oddelegowany), Józef Starachowski —
zastępca gł. technologa, w fabryce pracuje od

1965 r., Tadeusz Szymański — główny tech-
nolog, w fabryce pracuje od 1965 r., Winceny
Zieliński — konstruktor, pracę w fabryce
podjął w 1961 roku. Nadto 10 pracow-
nikom Prezydium Wojewódzkiej Rady Naro-
dowej w Warszawie przyznało odznaki „Za
zasługi dla województwa warszawskiego”.

Aktu dekoracji zasłużonych pracowników
dokonali premier Piotr Jaroszewicz, wicepre-
mier Mieczysław Jagielski, I-szy Sekretarz
WKW PZPR Kazimierz Rokoszewski i prze-
wodniczy Prezydium WRN Józef Pińkowski.

Na zakończenie uroczystości głos zabrał Pre-
mier, który podziękował załodze płockiej Fa-
bryki Maszyn Żniwnych i wszystkim miesz-
kańcom Płocka za dotychczasową dobrą, ofiarną
i pełną zaangażowania pracę oraz życzył dal-
szych pomyślnych sukcesów. Premier omówił
m. in. znaczenie produkcji płockiej fabryki dla
mechanizacji naszego rolnictwa, a w szczegól-
ności mechanicznego zbioru zbóż. Wskazał
także na niebagatelny udział maszyn z Płocka
w rozwoju produkcji rolnej. Następnie Pre-
mier podkreślił, że rolnictwo nasze będzie mu-
siało sprostać w bieżącej pięcioletce zadaniom
prawie dwukrotnie wyższym niż poprzednio.
Program taki podyktowany jest żywotnymi
i stale rosnącymi potrzebami i dochodami spo-
łeczeństwa, koniecznością lepszego zaopatrze-
nia w artykuły żywnościowe. Załoga płockiej
fabryki posiada w realizacji programu niemały
udział.

Po przemówieniu odbył się występ znanego
w Płocku zespołu harcerskiego „Dziewięć Płoc-
ka”, który był ostatnim punktem programu
uroczystości jubileuszowych stuletniego do-
robku Fabryki Maszyn Żniwnych w Płocku.